

ข้อพึงปฏิบัติโดยทั่วไป ในการเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

กรณีเป็นงานนั่งเฝ้าฯ

เมื่อเสด็จฯ ถึง ผู้เข้าเฝ้าฯ ต้องลุกขึ้นยืนตรงเพื่อถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ยกมือไหว้ทำความเคารพหรือทักทายผู้ตามเสด็จ

การยืนถวายความเคารพ ให้ยืนตรงขาชิด แยกปลายเท้าห่างเล็กน้อย มือทั้งสองข้างแนบลำตัว

จากนั้น ให้ถวายความเคารพ ดังนี้

สุภาพบุรุษ คำนับ

สุภาพสตรี ถอนสายบัว

หลังจากนั้น ให้ยืนตรงรอจนกว่าจะเสด็จมาประทับที่พระราชอาสน์ จึงถวายความเคารพอีกครั้งแล้วนั่งลง

กรณีมีพระบรมวงศ์ตามเสด็จ ต้องรอให้ทุกพระองค์ประทับ จึงถวายความเคารพแล้วนั่งลง

ในระหว่างพระราชพิธี หากทรงลุกขึ้นเพื่อเสด็จไปทรงประกอบพิธี ผู้เฝ้าฯ ต้องลุกขึ้นยืน ถวายความเคารพ

ระหว่างทรงประกอบพิธี ผู้เฝ้าฯ ยืนในท่าตรง จนกระทั่งทรงประกอบพระราชกิจเสร็จและเสด็จไปประทับพระราชอาสน์ พระบรมวงศ์ที่ตามเสด็จประทับพระเก้าอี้แล้ว ให้ผู้เฝ้าฯ ถวายความเคารพและนั่งลง

เมื่อเสด็จฯ กลับ ให้ผู้เฝ้าฯ ถวายความเคารพ และรอ

จนกว่าดุริยางค์บรรเลงเพลงจบ ในกรณี ที่พระบรมวงศ์ยังประทับอยู่ ผู้เฝ้าฯ ต้องนั่งเฝ้าฯ รอคอยก่อน เมื่อเสด็จฯ กลับผู้เฝ้าฯ ต้องถวายความเคารพ แล้วจึงกลับออกจากบริเวณ

กรณีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จไปทรงกราบถวายบังคมพระบรมอัฐิที่หน้าพระแท่น นพปฎลมหาเศวตฉัตร ให้ผู้เฝ้าฯ ลูกชั้นยืนถวายความเคารพและยืนรอจนกว่า จะทรงกราบถวายบังคมพระบรมอัฐิเสร็จ และทรงหันมาทางผู้เฝ้าฯ ขณะนั้นให้ผู้เฝ้าฯ ถวายความเคารพก่อน (หากถวายความเคารพช้า จะแลดูไม่เหมาะสม)

เมื่อเสด็จออกจากมณฑลพิธี ผู้เฝ้าฯ ยังคงยืนในท่าตรง รอจนกว่าดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีจบ ให้ถวายความเคารพอีกครั้งจึงออกจากมณฑลพิธี

ในกรณีที่ทรงคม (ไหว้) หรือทรงกราบถวายบังคมพระบรมอัฐิที่หน้าพระแท่นฯ (ทั้งเมื่อเสด็จฯ ถึง ในระหว่างประกอบพิธี และก่อนเสด็จฯ กลับ) ในกรณีที่ทรงกราบพระสงฆ์ และเมื่อพระสงฆ์กลับ ผู้เฝ้าฯ ไม่ต้องประนมมือไหว้หรือถวายความเคารพ

เมื่อเสร็จงานแล้วก่อนกลับ ให้ผู้เฝ้าฯ ถวายความเคารพ โดยการไหว้หรือกราบพระบรมอัฐิ พระพุทธรูปสำคัญในพิธี

กรณีเป็นงานยืนเฝ้าฯ

ปฏิบัติตนในทำนองเดียวกับงานนั่งเฝ้าฯ ทุกประการ เพียงแต่ไม่มีเก้าอี้สำหรับนั่งเฝ้าฯ

กรณีมีพิธีสงฆ์

- พระสงฆ์ถวายศีล

เมื่อเจ้าหน้าที่กรมการศาสนากล่าวคำอาราธนาศีล ผู้เฝ้าฯ ไม่ต้องประนมมือ

เมื่อกล่าวคำอาราธนาศีลจบ พระสงฆ์จะถวายศีล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว/พระบรมวงศ์ จะทรงประนมพระหัตถ์รับศีล ผู้เฝ้าฯ ต้องประนมมือด้วยจนเสร็จการถวายศีล

- พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

เมื่อเจ้าหน้าที่กรมการศาสนากล่าวคำอาราธนาพระปริตร ผู้เฝ้าฯ ไม่ต้องประนมมือ

เมื่อกล่าวคำอาราธนาจบ พระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว/ผู้แทนพระองค์/พระบรมวงศ์ จะทรงประนมพระหัตถ์ เมื่อถึงบทสรรเสริญพระพุทธรูป พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ผู้เฝ้าฯ ต้องประนมมือ เมื่อทรงลดพระหัตถ์ลง ให้ผู้เฝ้าฯ ลดมือลงและนั่งสำรวม

หากผู้เฝ้าฯ มีแนวทางปฏิบัติตามลัทธิศาสนาของตนเอง ไม่ต้องประนมมือ แต่ให้นั่งสำรวม

ผู้เฝ้าฯ ที่เป็นพุทธศาสนิกชน การประนมมือต้องปฏิบัติตามที่ทรงปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลา

- พระสงฆ์แสดงธรรมเทศนา

เมื่อเจ้าหน้าที่อาราธนาธรรม ผู้เฝ้าฯ ไม่ต้องประนมมือ เมื่อเริ่มแสดงพระธรรมเทศนา ให้สังเกตว่าทรงประนมพระหัตถ์ / ผู้แทนพระองค์ทรงประนมพระหัตถ์หรือไม่ หากทรงประนม

พระหัตถ์อยู่ให้ประนมไว้เช่นนั้น หากลดพระหัตถ์เมื่อใด ให้ผู้เฝ้าฯ
ลดมือลงในท่าสํารวม

- พระสงฆ์รับพระราชทานฉัน

กรณีมีการพระราชทานภัตตาหารแต่พระสงฆ์
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้แทนพระองค์ และพระบรมวงศ์
ฝ่ายหน้าจะทรงปฏิบัติพระสงฆ์

กรณีเชิญบุคคลสำคัญหรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ไปร่วม
ประเคนภัตตาหารและปฏิบัติพระสงฆ์ เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวัง
จะเป็นผู้เชิญเฉพาะบุคคล ส่วนผู้เฝ้าฯ อื่น ให้ลุกขึ้นยืนแล้วถวาย
ความเคารพ รอจนเสด็จกลับมาประทับพระราชอาสน์ จึงถวาย
ความเคารพอีกครั้ง แล้วนั่งลง

ผู้ที่ได้รับเชิญให้ปฏิบัติพระสงฆ์ให้เดินตรงไปยังพระสงฆ์
รูปที่เจ้าหน้าที่นำไป เมื่อถึงหน้าพระสงฆ์ ให้หยุดยืนตรง หันหน้าไป
ทางพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือผู้แทนพระองค์ เมื่อประทับ
พระราชอาสน์แล้ว ให้ถวายความเคารพแล้วประเคนภัตตาหาร
เสร็จแล้วถวายความเคารพ แล้วนั่ง หากพระสงฆ์สนทนาด้วย
จึงสนทนาได้ตอบ

เมื่อพระสงฆ์รับพระราชทานฉันเสร็จแล้ว พระบาท-
สมเด็จเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศ์ จะทรงลุกขึ้นเพื่อเสด็จ
กลับไปประทับพระราชอาสน์และพระเก้าอี้ ผู้เฝ้าฯ ต้องยืนถวาย
ความเคารพ รอจนกว่าทุกพระองค์จะประทับที่พระราชอาสน์และ
พระเก้าอี้แล้ว ให้ถวายความเคารพอีกครั้งและนั่งลง

ผู้ปฏิบัติพระสงฆ์ เมื่อทรงลุกขึ้น ให้ลุกขึ้นยืนตรงถวาย
ความเคารพ เมื่อเสด็จผ่านให้ถวาย ความเคารพ และรอนจนกระทั่ง
ประทับที่พระราชอาสน์และพระเก้าอี้แล้ว ให้ถวายความเคารพ
กลับไปนั่งประจำ ที่นั่งเฝ้าฯ ก่อนนั่งให้ถวายความเคารพอีกครั้ง
และนั่งลง

- พระสงฆ์สดับปกรณ์

จะจัดให้มีในพระราชพิธีพระบรมศพหรือทรงบำเพ็ญ
พระราชกุศลทักษิณานุปทานถวาย พระบรมอัฐิ (หมายกำหนดการ
จะกำหนดไว้)

กรณีนี้ผู้เฝ้าฯ ไม่ต้องมีส่วนร่วมปฏิบัติ เพียงแต่เมื่อทรง
ลุกขึ้น ให้ผู้เฝ้าฯ ลุกขึ้นถวายความเคารพ และเมื่อเสด็จผ่านให้
ถวายความเคารพทุกครั้ง

ระหว่างที่ทรงทอดผ้า ผู้เฝ้าฯ ต้องยืนด้วยความสำรวม
และหันหน้าไปยังที่ทรงยืนและรอนจนกว่าจะทรงทอดผ้าเสร็จและ
เสด็จกลับไปประทับพระราชอาสน์ จึงถวายความเคารพและนั่งลง

หากมีพระสงฆ์หลายชุดผลัดเปลี่ยนกันสดับปกรณ์
จะทรงทอดผ้าจนครบ ผู้เฝ้าฯ ต้องถวาย ความเคารพทุกครั้งที่ทรง
ลุกขึ้น ประทับ และเสด็จผ่าน

กรณีทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมบูชากัณฑ์เทศน์
ทรงประเคนสัญญาบัตร พัดยศ และผ้าไตร ผู้เฝ้าฯ ต้องยืนตรงรอน
จนกว่าจะเสร็จ

- พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก และถวาย

พระพรลา

เมื่อพระสงฆ์ถวายอนุโมทนา (พิธีกรวดน้ำ) เริ่มตั้งแต่ ยะถา วาริวะหา... พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือผู้แทนพระองค์ จะทรงหลังทักษิณาทก (กรวดน้ำ) ผู้เฝ้าฯ ประนมมือไหว้ เมื่อทรงหลัง ทักษิณาทกเสร็จ หากทรงประนมพระหัตถ์ ผู้เฝ้าฯ ต้องประนมมือไว้ เมื่อทรงลดพระหัตถ์ลงหรือหลังจากทรงหลังทักษิณาทกเสร็จแล้วไม่ ทรงประนมพระหัตถ์ ให้ผู้เฝ้าฯ ลดมือลง

เมื่อพระสงฆ์ถวายอนุโมทนาจบ ประธานสงฆ์ถวาย อดิเรกและถวายพระพรลา เริ่มตั้งแต่ ...อะติเรกะวัสสะสะตัง ชีวะตุ... พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงประนมพระหัตถ์ ผู้เฝ้าฯ ไม่ต้องประนมมือ เนื่องจากเป็นการถวายพระพรแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นการเฉพาะ และรวมถึงการถวายพระพรลา

กรณีการอ่านประกาศกระแสพระบรมราชโองการ

หากหมายกำหนดการกำหนดให้อาลักษณ์อ่านประกาศ กระแสพระบรมราชโองการ เมื่ออาลักษณ์เริ่มอ่านว่า “ประกาศ พระบรมราชโองการ...” ผู้เฝ้าฯ ที่นั่งอยู่ต้องลุกขึ้นยืนในท่ายืนตรง ถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (โดยปกติพระบาท- สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะไม่ทรงยืน) และต้องยืนอยู่ในท่าสำรวม จนกว่า อาลักษณ์จะอ่านจบ และพระบรมวงศ์ทุกพระองค์ประทับนั่งเรียบร้อย แล้ว ให้ผู้เฝ้าฯ ถวายความเคารพแล้วนั่งลง